

Giải pháp nâng cao chất lượng huấn luyện chiến thuật cho học viên ở các trường sĩ quan quân đội

Hoàng Duy Luân*

*Khoa CTĐ, CTCT, Học viện Hải quân

Received: 15/02/2024; Accepted: 26/02/2024; Published: 8/3/2024

Abstract: Tactical training is the basic and most important training content of combat training to equip officers and soldiers with fighting methods and tricks. Tactical training includes a system of measures for soldiers, detachments, troops, corps, commanders and agencies in preparing and practicing combat, which is the most important subject of combat training. From the current situation of training organization, the article proposes solutions to improve the quality of training for students at Military Officer Schools today

Keywords: Tactical training; Student; Military Officer School.

1. Đặt vấn đề

Huấn luyện chiến thuật là một nội dung cơ bản trong chương trình đào tạo ở các Trường SQQĐ, có vị trí, vai trò rất quan trọng, là cơ sở góp phần hình thành, phát triển phẩm chất, năng lực và hoàn thiện phương pháp tác phong chỉ huy của người cán bộ vừa “hồng” vừa “chuyên” đủ khả năng hoàn thành tốt nhiệm vụ ở đơn vị cơ sở sau khi tốt nghiệp ra trường. Do đó, đòi hỏi các Trường SQQĐ phải không ngừng đổi mới một cách toàn diện cả nội dung, hình thức, phương pháp đào tạo. Trong đó, đổi mới, nâng cao chất lượng HLCT là một trong những nội dung chủ yếu, trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo của Nhà trường đáp ứng với yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng chất lượng huấn luyện chiến thuật cho học viên các trường Sĩ quan Quân đội hiện nay

Quán triệt Nghị quyết số 29-NQ/TW, khóa XI về “đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hoá, hiện đại hoá trong điều kiện kinh tế thị trường, định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”. Các Trường SQQĐ cần phải nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, cốt lõi là nâng cao năng lực thực hành theo cương vị, chức trách nhiệm vụ cho học viên trong quá trình đào tạo. Bên cạnh đó, nhiệm vụ HLCT ở các Trường SQQĐ đã có sự đổi mới toàn diện, mạnh mẽ và đạt được nhiều kết quả quan trọng. Cấp ủy, chỉ huy các cấp đã lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện nghiêm túc, hiệu quả các quan điểm, mục tiêu, phương châm huấn luyện; nhận thức, trách nhiệm của cán bộ, giảng viên,

học viên đối với nhiệm vụ HLCT được nâng lên; nội dung, chương trình, tổ chức, phương pháp HLCT có nhiều đổi mới. Công tác tập huấn, bồi dưỡng cán bộ ở các Trường SQQĐ được tăng cường; có nhiều đột phá nâng cao chất lượng HLCT cho cán bộ, giảng viên, học viên nắm vững đối tượng tác chiến, nghệ thuật quân sự Việt Nam. Các nội dung HLCT tăng dần độ khó và sát thực tế chiến đấu, nâng cao khả năng khai thác, sử dụng hiệu quả các loại trang bị kỹ thuật có trong biên chế, nhất là trang bị kỹ thuật mới; tổ chức huấn luyện tác chiến cho học viên trong điều kiện, môi trường phức tạp, địch sử dụng vũ khí công nghệ cao; tăng cường huấn luyện cơ động, dã ngoại và diễn tập đối kháng; gắn huấn luyện cơ bản với duy trì nền nếp chính quy, quản lý kỷ luật. Công tác bảo đảm huấn luyện được đầu tư đúng hướng, đạt hiệu quả thiết thực, góp phần nâng cao chất lượng tổng hợp, trình độ khả năng sẵn sàng chiến đấu của đơn vị, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Tuy nhiên, chất lượng đội ngũ cán bộ sau khi tốt nghiệp về đơn vị công tác còn bộc lộ nhiều hạn chế như: năng lực lãnh đạo, chỉ huy, quản lý điều hành huấn luyện còn lúng túng; chưa thể hiện rõ nét vai trò của người cán bộ trong các hoạt động huấn luyện; việc kiểm tra, đánh giá nhận xét, chỉ đạo nâng cao chất lượng huấn luyện ở đơn vị chưa hiệu quả. Những hạn chế bất cập trên do nhiều nguyên nhân chủ quan lẫn khách quan. Song, chủ yếu là do nhận thức và quá trình tổ chức, thực hành huấn luyện, xây dựng chương trình, nội dung còn nhiều bất cập. Do đó, đổi mới, nâng cao chất lượng HLCT cho học viên các Trường SQQĐ hiện nay, cần thực hiện đồng bộ

nhiều giải pháp, trọng tâm là thực hiện tốt các vấn đề cơ bản sau:

2.2. Giải pháp nâng cao chất lượng huấn luyện chiến thuật cho học viên các trường Sĩ quan Quân đội hiện nay

2.2.1. Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy, cán bộ chủ trì các cấp trong huấn luyện chiến thuật cho học viên

Đổi mới nâng cao chất lượng HLCT bên cạnh việc phát huy sức mạnh tổng hợp, vai trò, trách nhiệm của các chủ thể, cần đặc biệt chú trọng nâng cao trách nhiệm của cấp ủy, cán bộ chủ trì các cấp trong công tác huấn luyện. Trong lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện phải thường xuyên quán triệt sâu sắc và vận dụng sáng tạo quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về giáo dục và đào tạo; chú trọng việc thể chế hoá thành hệ thống quy chế, quy định hoàn chỉnh, có sự phân công, phân cấp chỉ đạo, đầu tư, quản lý chặt chẽ và thống nhất. Như vậy, để phát huy trách nhiệm của cấp ủy, cán bộ chủ trì các cấp đúng mức, đúng hướng, đúng phạm vi, chức năng, phải đặc biệt coi trọng sự phân công, phân cấp về trách nhiệm chỉ đạo. Thực tế cho thấy, HLCT cho học viên bao gồm nhiều khâu, nhiều bước, nhiều nội dung; nếu không phân định rõ trách nhiệm, nội dung cụ thể theo chức năng, nhiệm vụ của từng cơ quan, đơn vị dễ dẫn đến tình trạng chùng chèo, thậm chí né tránh trách nhiệm. Do vậy, trên cơ sở quy trình đổi mới HLCT để xác định rõ vai trò, trách nhiệm của cấp ủy đảng, cán bộ chủ trì, đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý, chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan, đơn vị trong HLCT. Ở các khoa giáo viên, cấp ủy, chỉ huy khoa cần phân định và nhận thức rõ về vị trí, vai trò, trách nhiệm của tập thể cấp ủy, cán bộ chủ trì khoa, bộ môn, hội đồng khoa học trong đổi mới, nâng cao chất lượng HLCT cho học viên các Trường SQĐ.

2.2.2. Coi trọng đổi phương pháp huấn luyện chiến thuật theo hướng lấy người học làm trung tâm, tăng cường phát huy tính năng động sáng tạo của người học, khắc phục triệt để lối truyền thụ một chiều, cách học ghi nhớ tái hiện đơn thuần, dập khuôn máy móc

Đây là giải pháp mang tính đột phá đòi hỏi phải được tiến hành đồng bộ ở tất cả các khâu, các bước của quá trình huấn luyện, từ quá trình chuẩn bị, thực hành và kết thúc huấn luyện. Đổi mới công tác chuẩn bị và thực hành giảng bài nguyên tắc chiến thuật. Trước hết giảng viên phải nghiên cứu kế hoạch đề bài để biên soạn bài giảng bằng bản Word cho phù

hợp với từng đối tượng. Tiếp theo có thể sử dụng phần mềm Powerpoint để xây dựng bài trình chiếu. Đây là khâu “gia công sơ phạm” giữ vai trò quan trọng có tính chất quyết định đến chất lượng bài giảng. Khi thiết kế các Slide giảng viên cần căn cứ vào mục đích, yêu cầu, nội dung, thời gian cụ thể của từng đề mục để hình thành ý tưởng, xây dựng kế hoạch trình chiếu cho bài giảng và sưu tầm, chuẩn bị các mô hình có liên quan đến nội dung của bài học. Nội dung bài giảng có thể được thể hiện bằng bảng kẻ, biểu đồ, ảnh quét (Scanner) hoặc ảnh tự vẽ trên các chương trình của máy tính dưới dạng khái quát, tuyệt đối không đưa nguyên văn nội dung trong bài giảng lên trình chiếu để đọc cho học viên ghi trong quá trình giảng bài. Nội dung trình diễn là những thông tin dạy học được mô phỏng bằng hình ảnh, chữ viết và âm thanh, ở các trạng thái “tĩnh” và “động” đi kèm với phần thuyết trình của giảng viên. Trong mỗi Slide nên sử dụng hiệu ứng đơn giản với tốc độ chậm và sử dụng những màu nền nhạt để làm nổi bật nội dung cần giảng. Thời gian xuất hiện và tồn tại của mỗi Slide phải phù hợp với nhận thức của từng đối tượng, không nên xuất hiện và mất đi quá nhanh dễ gây ức chế cho quá trình nhận thức của người học. Trình tự xuất hiện nội dung cần phù hợp với cấu trúc bài giảng, tránh lặp đi lặp lại để gây nhàm lẩn cho giảng viên và gây nhàm chán cho người học; số lượng Slide phải phù hợp với thời gian và nội dung bài giảng, không được lạm dụng. Nếu sử dụng một cách tràn lan hoặc không đúng lúc, đúng chỗ sẽ làm cho người học bị phân tán, dẫn đến hiệu quả sư phạm thấp.

Khi thực hành giảng bài, người dạy có thể sử dụng nhiều phương pháp dạy học tích cực để truyền thụ nội dung như: nêu vấn đề, diễn giải; cho người học quan sát mô hình, hình ảnh, xem phim hoặc đặt vấn đề và định hướng buộc người học phải nghiên cứu tài liệu để lý giải... Dù vận dụng phương pháp nào giảng viên cũng cần trình bày mạch lạc, dùng ngôn ngữ chuẩn xác, ngắn gọn, sinh động, nói và chỉ thống nhất với nhau, có độ chính xác cao. Đồng thời, phải kết hợp nhiều phương tiện dạy học để truyền đạt nội dung trong một bài giảng. Giảng viên cần chủ động phát vấn, đàm thoại, trao đổi với học viên, tạo không khí sôi nổi cho buổi lên lớp. Câu hỏi phát vấn phải hết sức linh hoạt, căn cứ nhận thức của học viên, hướng phát triển của từng vấn đề trong nội dung bài học để đưa ra những câu hỏi cho phù hợp. Với những vấn đề phức tạp, nên cụ thể hoá thành

nhieu câu hỏi theo một trật tự nhất định, khi học viên trả lời ý trước xong, giảng viên đặt câu hỏi tiếp theo, để đưa học viên dần vào tình huống, đồng thời, tạo điều kiện để nhiều học viên cùng tham gia giải quyết một vấn đề. Nếu câu hỏi và phương án giải quyết các vấn đề trong nội dung bài học không nên theo một mô hình cứng nhắc mà cần có sự linh hoạt. Khi truyền đạt kiến thức mới, cần chú trọng kết hợp ôn luyện những kiến thức cũ, những bài tập cũ có liên quan đến bài học, bài tập mới, giúp cho học viên có điều kiện ôn lại và vận dụng vào bài học sau.

2.2.3. *Đổi mới phương pháp thi, kiểm tra, đánh giá kết quả người học*

Thực tiễn cho thấy một trong những điều kiện quan trọng để đổi mới phương pháp dạy học có hiệu quả là phải đổi mới cách kiểm tra, thi, đánh giá kết quả học tập của người học. Thi, kiểm tra là khâu kết thúc một giai đoạn của quá trình dạy học nhưng nó có tác dụng trở lại làm chuyển biến toàn bộ các thành tố khác trong hệ thống dạy học. Thi, kiểm tra được tiến hành chặt chẽ sẽ thúc đẩy phương pháp dạy và phương pháp học theo hướng tích cực. Để nâng cao hiệu quả công tác thi, kiểm tra kết thúc quá trình HLCT, trước hết cần đổi mới phương pháp biên soạn đề thi đáp án theo hướng lấy nội dung chiến thuật làm trung tâm các nội dung về kỹ thuật chiến đấu bộ binh, kỹ thuật chiến đấu binh chủng, công tác tham mưu, quân sự địa phương... có thể cấu trúc thành hệ thống các câu hỏi phụ để giảng viên sử dụng kiểm tra trình độ người học khi họ trả thi, có như vậy mới buộc người học phải ôn luyện nắm nội dung một cách toàn diện. Đồng thời, tăng cường câu hỏi kiểm tra đánh giá nhận thức và câu hỏi vận dụng lý luận vào giải quyết các vấn đề thực tiễn đặt ra và câu hỏi yêu cầu người học liên hệ bản thân là cán bộ ở đơn vị sau này. Câu hỏi phân thực hành cần kết cấu phong phú hơn, nội dung tình huống phải đa dạng, không trùng lặp, chú trọng nâng cao khả năng vận dụng nguyên tắc vào thực hành. Các tình huống phải thể hiện tính chất ác liệt, phức tạp sát thực tế chiến đấu, cần chuẩn bị sẵn các tình huống phụ để phát bổ sung trong quá trình xử trí nhằm điều chỉnh người học đi đúng hướng. Về đáp án không nên biên soạn quá cụ thể, gây không ít khó khăn cho quá trình chấm thi, ràng buộc giáo viên với đáp án vô tình tạo nên sự máy móc cho quá trình chấm điểm, không thấy được tính sáng tạo trong xử trí tình huống của người học. Do đó, cần đổi mới phương pháp biên soạn đáp án theo dạng đề cương, có như vậy quá trình chấm

điểm giảng viên sẽ không lệ thuộc vào đáp án, đồng thời có điều kiện nghe, phát hiện đánh giá chính xác được trình độ nhận thức và sự vận dụng sáng tạo lý luận vào thực tiễn của học viên khi trả lời. Đây chính là yếu tố quan trọng để động viên, khích lệ, phát huy tính tích cực trong hoạt động nhận thức của học viên.

Mặt khác, cần tăng cường kiểm tra, chỉ đạo đánh giá chính xác kết quả học tập của học viên, đây là vấn đề có ý nghĩa to lớn, tạo động cơ học tập đúng đắn, kích thích tính tích cực, củng cố niềm tin học tập cho người học. Để đánh giá chính xác và thực chất kết quả học tập của học viên cần tiến hành nhiều biện pháp đồng bộ. Trước hết, phải làm tốt công tác giáo dục chính trị tư tưởng làm cho giảng viên, học viên và cán bộ quản lý nhận thức sâu sắc về ý nghĩa tác dụng của việc đánh giá thực chất chất lượng học tập của học viên. Tăng cường giáo dục ý thức, thái độ, trách nhiệm cho các lực lượng, nhất là đội ngũ giảng viên cần được quán triệt, cam kết thực hiện tốt các yêu cầu, nguyên tắc và tiêu chí trong đánh giá chất lượng, kết quả học tập của người học, mọi giảng viên phải gương mẫu thực hiện tốt phong trào “nói không với tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục”. Tiếp theo cần đổi mới cách thức tổ chức chấm thi, kiểm tra bảo đảm chặt chẽ, khách quan, chính xác, đúng quy chế, nhằm động viên tinh thần hăng hái học tập, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo đáp yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương (2013) “*Nghị quyết về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*”, số 29-NQ/TW, Hà Nội.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

3. Quân ủy Trung ương (2022), *Nghị quyết về nâng cao chất lượng huấn luyện giai đoạn 2023 -2030 và những năm tiếp theo*, số 1659-NQ/QUTW ngày 20/12/2022.

4. Quân ủy trung ương (2022), “*Nghị quyết về lãnh đạo công tác khoa học quân sự đến năm 2030 và những năm tiếp theo*”, số 1652- NQ/QUTW, Hà Nội.

5. Quân ủy Trung ương (2022), *Nghị quyết về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội trong tình hình mới*, số 1657-NQ/QUTW, Hà Nội.